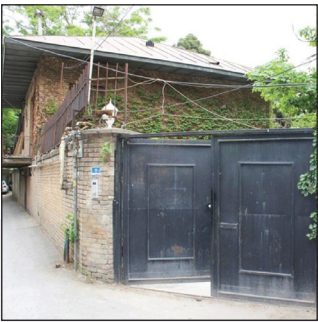

اسم خانه: رهنما
نشانی: نیاوران، بن بست
آهنگ، پلاک ۷
قدمت: قاجاریه
شماره ثبت ملی: ۹۲۸۱
زمان ثبت اثر: ۷ مرداد ۱۳۸۲
وضعیت فعلی بنا: نیازمند
مرمت

یادگار پدری

معرفی: خانه‌ای با ۳ ساختمانی مجزا و پراکنده در باغ تاریخی رهنما جا خوش کرده و کتیبه سیمانی با نام «رهنما» روی در قهوه‌ای رنگ این خانه تاریخی به چشم می‌آید. اینجا خانه فریدون رهنما، فرزند زین العابدین رهنماست؛ خانه‌ای که حافظه تاریخی بخشی از سینما و موسیقی کشورمان را به همراه دارد.
پسرکوندان نشان از پدر: باغی که خانه قاجاری را محصور کرده هنوز نفس می‌کشد، اما این بنای تاریخی با همه زیبایی‌هایش در میان برج‌ها محصور شده و به مرمت و بازسازی نیاز دارد. خانه در حال حاضر در اختیار خانواده رهنماست. فریدون رهنما شاعر، روزنامه‌نگار و سینماگر اهل ایران و فرزند زین العابدین رهنما (نویسنده، مترجم، روزنامه‌نگار و پژوهشگر و سیاستمدار) است. فریدون در دوران کوتاه عمرش ۳ فیلم ساخت و ۵ دفتر شعر به زبان فرانسه و یک دفتر شعر به فارسی منتشر کرد و ده‌ها مقاله در نقد سینما و ادبیات نوشت.

۶

روز هفتم
تاریخ

منزلی که محمدعلی سپانلو در آن ۵ هزار صفحه درباره پایتخت نوشت

خانه شاعر تهران

عکس: ساتیا رامای

خانه محمدعلی سپانلو

نشانی: بلوار کشاورز، خیابان جمالزاده شمالی، بن بست سرو / **شماره ثبت ملی:** ۱۰۴۰۶ / **زمان ثبت اثر:** مهر ماه سال ۸۲ / **امکان بازدید:** با هماهنگی / **هزینه ورودی:** ندارد

پریسا نوری
الان را ببینید که خانه‌های هر گوشه‌ای تهران هر کدام یک شکل و یک فرم هستند و معماری شان از زمین تا آسمان با بقیه متفاوت است، در گذشته‌های چندین دور، بیشتر خانه‌های این شهر یک شکل بودند. خانه‌های ویلایی یا حیاط و باغچه‌ای پر از گل‌های یاس و دیوارهای آجر بهمنی و پنجره‌های آهنی... تنها ویژگی‌ای که آن مکان را از دیگر خانه‌ها متمایز می‌کند، ساکنانش بود. در دست مثل خانه پلاک ۴، بن بست سرو که در دیوارهایش سال‌های سال بانفس‌های محمدعلی سپانلو، شاعر تهران گرم شده است. این خانه هویتش را آمدیون شاعری است که با عشق در آن زیست و محفل دوستانی بود که همه‌اش شاعران نامدار معاصر بودند.

خانه موزه می‌شود؟

شاعر تهران که چند سالی از سرطانی ریه رنج می‌برد، سرانجام در اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۹۴ در ۷۵ سالگی بر اثر عارضه ریوی و تنفسی درگذشت. از همان سال‌های اول در گذشت سپانلو ماجرای تبدیل شدن خانه او به موزه مطرح شد. نویسندگان و شاعران پیشنهاد دادند این خانه می‌تواند تبدیل به موزه یا حتی خانه شعر شود. کامران عدل در مراسم سالگرد تولد محمدعلی سپانلو پیشنهاد داد که برای ماندگاری نام و یاد این شاعر، خانه‌اش به کافه تبدیل شود. او همچنین سپانلو را نماد یک نسل خواند و عبدالعلی عظیمی هم گفت: «گر برای ماندگاری آثار این نسل کاری نکنیم زبان فارسی از دست رفته است.»

کمک به نوقلمان

ارزش خانه به یادگار مانده از شاعر تهران به واسطه حضور سپانلو آنقدر بوده است که در مهرماه سال ۸۲ وقتی او هنوز در قید حیات بود، ثبت ملی و پلاکی با اسم صاحبش روی آن نصب شد. نقل است آن زمان سپانلو خودش پیگیر ثبت ملی خانه شد. او خوب می‌دانست که این خانه ارزشمند است. آن چنان که خودش گفته بود: «۳۰ سال است که در خانه‌ای در خیابان جمالزاده زندگی می‌کنم. در این خانه که از محل باز خرید سال‌های خدمتم در بخش خصوصی خریده‌ام (یعنی حقوق بازنشستگی ندارم)، هزاران صفحه نوشته‌ام و در عین حال اینجا محفل فرهنگی کوچکی بوده است برای کمک به نوقلمان و یاری گرفتن از تجربه‌های نسل پیشین.»

معماری ساده

این ساختمان در ضلع شمالی کوچه قرار دارد و معماری خانه سپانلو به دوره پهلوی دوم برمی‌گردد و به صورت نیمه اسکلت با دیوارهای باربر ساخته شده است. بعد از عبور از حیاط، ورودی ساختمان نمایان می‌شود و پس از گذر از راهروها به هال کوچکی می‌رسیم که درهای سالن، آشپزخانه، سرویس بهداشتی و اتاقی در ضلع شمال غربی به آن باز می‌شود. راهروی ارتباطی همکف به طبقه اول، در سمت راست قرار دارد. طبقه اول شامل ۳ اتاق است که ۲ اتاق در ضلع شمالی و یک اتاق در ضلع جنوبی است؛ حمام و سرویس بهداشتی هم بین ضلع شمال و جنوب قرار دارد. مساحت عرصه خانه کمتر از ۲۰۰ متر مربع است.

مجمع شعرای نامدار

سپانلو را بحق شاعر تهران نامیده‌اند؛ چون عاشق تهران بود. با اینکه همسر و فرزندان به خارج از کشور رفته بودند ولی او دوری از تهران را تاب نیاورده و برگشته بود. سپانلو عاشق تهران تقریباً همه عمرش را در همین شهر و بیشترش را در همین خانه آجری بن بست سرو گذراند. او در این خانه ۵ هزار صفحه درباره این شهر نوشت. نوشتاری که کسی مثل او از تهران نگفته و ننوشته است. خانه سپانلو محل برپایی جلسه‌های شعر خوانی و نقد ادبی بود و بسیاری از بزرگان ادب چون زنده یادان مهدی اخوان ثالث، هوشنگ گلشیری، محمود دولت‌آبادی و بسیاری از شعرا و نویسندگان معاصر دیگر در آنجا رفت و آمد داشتند.

محمدعلی بهمنی

شعر

باید زنده بماند

تولد: ۲۷ فروردین ۱۳۲۱

ویژگی: شاعر و ترانه‌سرا و دارنده تندیس خورشیدمهر به‌عنوان برترین غزل‌سرای ایران...
آثار: باغ لال، عامیانه‌ها، گاهی دلم برای خودم تنگ می‌شود، غزل، دهاتی و...

تذکره: شاعر و ترانه‌سرای که شعرها، ترانه‌ها و سروده‌هایش بارها توسط خوانندگان مختلف اجرا و در اذهان ماندگار شده است و شاید هر روز دانسته و ندانسته بسیاری از ترانه‌هایش را زمزمه کنیم. محمدعلی بهمنی با وجود کسالت قرار گفت و گورا می‌پذیرد و با خونگرمی جنوبی مثال‌زدنی‌اش، هر چند کوتاه پذیرایمان می‌شود. او درباره ارتباطش با فریدون مشیری و اینکه نبوغش در شاعری توسط این شاعر بنام کشف شده می‌پرسیم، با لبخند خاطرانش را مرور می‌کند و می‌گوید: «۹ ساله بودم که پدرم به جای مدرسه مرا به چاپخانه فرستاد». در چاپخانه «تابان» سرگرم کار شدم جایی که مجله مرحوم مشیری چاپ می‌شد. مرحوم مشیری برخی نوشته‌های من را خوانده بود و به من گفت که می‌توانی شعر بگویی. بعد هم چندبار از من پرسید که شعری گفته‌ای؟ با خجالت گفتم: «هر چقدر سعی می‌کنم موفق نمی‌شوم». مرحوم مشیری گفت: «به کسی که دوستش داری فکر کن تا بتوانی شعر بگویی.» در آن سن و سال مادرم همه عشقم بود. به مادرم فکر کردم و نخستین شعرم را به تشویق مرحوم مشیری برای مادرم گفتم.»

«شهر شعر» حرکت خوبی است

صدای استاد به زحمت از پشت گوشی شنیده می‌شود و دل‌مان نمی‌خواهد بیش از این اسباب زحمت شویم اما وقتی نظرش را درباره حال و هوای این روزهای شهر و پوشش شهر شعر می‌پرسیم، می‌گوید: «قطعا بر گزاری این پوشش‌ها برای زنده نگه داشتن شعر اتفاق خوبی است.» سرفه می‌کند و ادامه می‌دهد: «برنامه‌های فرهنگی و ادبی توسط هر شخص و نهاد و یا هر نگاه و زاویه‌ای که انجام شود، حتی اگر نقاط ضعفی هم داشته باشد یا خیلی‌ها موافق آن نباشند، حرکت خوبی بوده و من خوشحالم که این برنامه اجرا شده است.»

راه‌های دسترسی

مترو:
نزدیک‌ترین ایستگاه مترو به خانه سپانلو، ایستگاه متروی انقلاب است و باید بعد از خروج از ایستگاه، خیابان جمالزاده را مستقیم بروید تا به بن بست سرو برسید.
اتوبوس: در خیابان جمالزاده شمالی از طریق چند ایستگاه اتوبوس می‌توان به اینجا دسترسی پیدا کرد. **خودروی شخصی:** می‌توانید بعد از رسیدن به میدان ولیعصر (عج) و در امتداد مسیر به بلوار کشاورز بروید و از آنجا نیز وارد جمالزاده شمالی شوید و مسیر را تا رسیدن به بن بست سرو ادامه دهید.

عکس: حسین سپانلو